

Handläggare: Barbro Trygg
Telefon: 08-508 18 122

Till
Farsta stadsdelsnämnd

Revidering av äldreboendeplan inför 2007 och följande år för Farsta stadsdelsförvaltning

Förslag till beslut

1. Farsta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna och återropa den reviderade äldreboendeplan till kommunstyrelsen
2. Farsta stadsdelsnämnd beslutar att samtliga äldreboende i Farsta benämns vård- och omsorgsboende

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

Annica Dominus
Avdelningschef

Sammanfattning

Efter att äldreboendeplanen för 2006 beslutades har inget nämnvärt förändrats i stadsdelarna Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck. För Farsta stadsdelsområde har dock en del förändringar skett. Antalet äldre över 80 år har inte förändrats nämnvärt men däremot antas antalet 90 år och äldre öka markant från 448 personer 2004 till 740 personer 2014, alltså med 292 personer, en ökning med 64%. Förvaltningen har därför bedömt att äldreboendeplanen bör revideras och att det ökande antalet äldre i Farsta, med förväntat ökat vårdbehov, beaktas i stadens övergripande äldreboendeplan.

Under 2006 påbörjades en planering för en total ombyggnad av Farsta sjukhem. Efter förprojektering och kostnadsberäkning bedömdes detta bli alltför kostsamt. Förvaltningen planerar därför tillsammans med staden och fastighetsbolaget Micasa att bygga om ett av de två husen på Farsta sjukhem till ett modernt vård- och omsorgsboende med 90-96 platser med somatisk inriktning. Förvaltningen kommer att uppta diskussioner om att efter den första ombyggnaden återlämna den icke ombyggda huskroppen till Micasa. Förutsättningen är att byggnaden upplåts till ett företag som bedriver äldreomsorg.

För att möta omvårdnadsbehovet för det ökade antalet 90 år och äldre planeras att de kvarvarande 26 platserna ålderdomshemboende på Postiljonen omvandlas till gruppboende för personer med demenssjukdom. Om efterfrågan av heldygnsomsorg ökar kan B-huset¹ på Edö omvandlas och användas till vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg.

Förvaltningen planerar att även i fortsättningen köpa platser av privata vård- och omsorgsboenden såsom Stiftelsen Stora Sköndal och andra utförare utifrån den äldres önskemål och med inriktning på valfrihet.

Förvaltningen föreslår att stadsdelens samtliga äldreboenden benämns vård- och omsorgsboenden för att svara upp mot benämningen i stadens äldreomsorgsplan för 2006-2010.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg. Stadsdelsnämndens pensionärsråd har behandlat ärendet den 10 april och samverkansgruppen den 12 april.

Bakgrund

Citat Ur Äldreomsorgsplan 2006

”Solving International, Bohlin och Strömberg genomförde under början av 2006, på uppdrag av SLK, en inventering av behov av äldreboende i Östra Söderort. Östra Söderort består av stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta, Farsta, Skarpnäck och Vantör. Inventeringen omfattade 2006 års utbud och möjliga resurser, pågående planering och övergripande bedömning om förutsättningar, alternativ och hinder samt ekonomiska överväganden. Befolkningsprognosen sträckte sig till år 2014 och äldreboendeprognosen sträckte sig fram till år 2020 och byggde på då kända faktorer.

Befolkningsprognos 2006

Det totala antalet äldre över 65 år

Stadsdelsförvaltning	200	201	201	Förändring 2004-201	%-förändring 2004-2014
Enskede-Årsta	714	653	671	-432	-6 %
Farsta	932	861	894	-376	-4 %
Skarpnäck	526	488	518	-85	-2 %
Vantör	608	543	534	-734	-12 %
Totalt	278	254	261	-1627	-6 %

Källa: prognos över antalet äldre, USK

Antalet personer över 65 år minskar med 6 % i de fyra stadsdelarna enligt befolkningsprognosen fram till år 2014. Det skiljer sig dock mellan de olika stadsdelarna. Den största minskning sker i Vantör med 12 % och den minsta i Skarpnäck med 2 %.

¹ B-huset på Edö, som är ett femvåningshus exkl. bottenvåningen, består idag av enrumslägenheter med fyra gruppboendeenheter och två ålderdomshemsenheter på ena sidan om hisshallen och tvårumslägenheter för servicehusboende på den andra sidan.

Därav antalet äldre över 80 år

Stadsdelsförvaltning	2004	2010	2014	Förändring 2004-2014	%-förändring 2004-2014
Enskede-Årsta	3280	2600	2147	-1133	-35 %
Farsta	3306	3238	3018	-288	-9 %
Skarpnäck	2188	1827	1555	-633	-29 %
Vantör	2161	2109	1864	-297	-14 %
Totalt	10935	9774	8584	-2351	-22 %

Källa: prognos över antalet äldre, USK

Antalet äldre över 80 år minskar med 22 % i de fyra stadsdelarna. I Enskede-Årsta och Skarpnäck minskar andelen över 80 år med 35 respektive 29 % medan det i Farsta och Vantör är en mindre minskning med 9 respektive 14 %.

Antalet äldre som bor med heldygnsomsorg

Stadsdels- förvaltning	2003	2010	2015	2020	Förändring 2003-2020	%-förändring 2003-2020
Enskede-Årsta	560	490	420	380	-180	-32
Farsta	590	600	580	560	-30	-5
Skarpnäck	390	360	320	290	-100	-26
Vantör	420	430	400	350	-70	-17
Totalt	1960	1880	1720	1580	380	-20%

Källa: prognos över antalet äldreomsorgstagare, USK

Antalet äldreomsorgstagare med heldygnsomsorg minskar i hela Östra Söderort och efterfrågan kommer att minska med ca 20 %. Trots detta kommer det under hela prognosperioden att saknas egna platser inom området. Detta innebär att de olika stadsdelsförvaltningarna även i fortsättningen har behov av att köpa platser av privata leverantörer alternativt av andra stadsdelsförvaltningar.

I rapporten görs bedömningen att det inte finns någon anledning att ompröva den inriktning som finns i de olika stadsdelsförvaltningarna när det gäller att bedriva verksamheter i egen regi eller att fortsätta att köpa platser idag. Pågående planering för ombyggnad av de boenden i stadens egna fastigheter, som är angelägna att bygga om, kan fortsätta.

I rapporten framförs att det är angeläget att de stadsdelsförvaltningar som har privata entreprenörer med ett omfattande bestånd av äldreboenden har god kännedom om eventuella planer som kan påverka det framtida utbudet.

Rapportens beskrivning av Farsta

I Farsta förvaltar Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa)

Äldreboendeenhet	Antal platser		Äldreboendeenhet	Antal platser
Farsta sjukhem	166		Edö gruppboende, ålderdomshem	88
Postiljonen	96		Edö servicehus	159

Dessutom finns, i Farsta, Ängsö och Veckobo gruppboende med 13 respektive 11 boende. Förvaltningen har avtal med Stiftelsen Stora Sköndal om 100 platser sjukhemsboende. Korallen med 6 platser avvecklades under våren 2006. Edö äldreboende innehåller bl.a. 159 lägenheter för servicehusboende.

Rapportens olika förslag till lösningar för Farsta inför framtiden.

- Farsta sjukhem är en relativt stor enhet som i dagsläget är svår att avveckla. Det förefaller rimligt att fortsätta planerna på en ombyggnad av Farsta sjukhem.
- Stadsdelsförvaltningen bör undersöka möjligheten att antingen utöka antalet heldygnssomsorg inom Edö alternativt att modernisera och erbjuda som seniorboende.
- Det är rimligt att stadsdelsförvaltningen deltar i en gemensam översyn av äldreboendeverksamheten inom Stiftelsen Stora Sköndal eftersom förvaltningen abonnerar på ett stort antal platser.”

Citat: Förvaltningen synpunkter i äldreboendeplanen 2006

”Behovet av äldreomsorgsplatser i Farsta kommer under prognostiden att minska med knappt 10 %. Det innebär ändå att förvaltningen kommer att fortsätta att ha färre platser än behovet och även i fortsättningen behöva köpa platser för att tillgodose efterfrågan.

Farsta sjukhem

Länsstyrelsen har riktat kritik mot boendemiljön på Farsta sjukhem och att sjukhemmet har 20 dubbelrum. Förvaltningen föreslår i särskilt inriktningsärende i juni 2006 till stadsdelsnämnden att påbörja projektering för ombyggnad av Farsta sjukhems lokaler.

Edö äldreboende

Edö servicehus innehåller två huskroppar benämnda B och C. Under 2005/2006 har sju lägenheter tagits i anspråk för att inrymma hemtjänstgrupperna för Edö och Farsta södra samt flytt av rehabiliteringslokaler från suterrängvåningen till bottenvåningen. Tidigare rehabiliteringslokaler används för en nystartad dagvård för personer med demensdiagnos.

Huskropparna är byggda i fem våningar och varje våningsplan innehåller 12-14 enrumslägenheter och 8 tvårumslägenheter. B-huset innehåller i dag gruppboende och ålderdomshem på den sida som har enrumslägenheter och servicehusboende på den sida som innehåller 2-rumslägenheter.

C-huset innehåller enbart servicehusboende med hemtjänst. Diskussioner pågår med Micasa om att när två ettor intill varandra är tomma undersöka möjligheten att bygga om dem till en tvårumslägenhet. På sikt kan C-huset omvandlas till seniorboende om efterfrågan på servicehus fortsätter att minska.

Det är en lång planeringsperiod och behovet av särskilt boende kan förändras och behöva ses över. I första hand gäller det Edö äldreboende där förvaltningen föreslår att B-huset omvandlas och används helt till vård- och omsorgsboende med heldygnssomsorg.

Stiftelsen Stora Sköndal

Stiftelsen Stora Sköndal har 333 platser fördelade på 158 sjukhem, 45 gruppboende, 76 ålderdomshem och 54 psykiatri. Vad gäller förslaget att göra en gemensam översyn av Stiftelsen Stora Sköndals äldreboendeverksamhet tar inte förvaltningen ställning i dagsläget.”

Förvaltningens synpunkter vid revidering av äldreboendeplanen inför 2007 och kommande år

Efter att äldreboendeplanen för 2006 beslutades har inget nämnvärt förändrats i stadsdelarna Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck. För Farsta stadsdelsområde har dock en del förändringar skett. Antalet äldre mellan 80 och 89 år har inte förändrats men däremot antas antalet 90 år och äldre öka markant. I äldreboendeplanen för 2006 finns ingen statistik redovisad för antalet äldre över 90 år utan de ingår i det totala antalet över 80 år.

Antalet äldre över 80 år i Farsta

Stadsdelsförvaltning	2004	2010	2014	Förändring 2004-2014	%-förändring 2004-2014
Tidigare prognos	3306	3238	3018	-288	- 9 %
Förändring för Farsta i 2007 års prognos	3306	3432	3254	-52	- 2 %

Källa: prognos över antalet äldre, USK

Antalet 80 år och äldre i Farsta förändras mindre enligt prognosen 2007 i förhållande till prognosen 2005. De flesta äldre som tillkommit är de som är 90 år och äldre. Inför revidering av äldreboendeplanen redovisas därför även antalet äldre över 90 år i Farsta.

Därav antalet äldre över 90 år i Farsta

Stadsdels förvaltning	2004	2006	2008	2010	2012	2014	Förändring 2004-2014	%-förändring 2004-2014
Farsta 2007 års prognos	448	533	590	660	722	740	292	+ 64 %

Källa: prognos över antalet äldre, USK

Antalet 90 år och äldre i den nya prognosen ökar från 448 personer 2004 till 740 personer 2014, alltså 292 personer. Detta är en ökning med 64%. Den tidigare prognosen, om man separerar 90 år och äldre från det totala antalet äldre över 80 år, visade på en ökning med 183 personer 90 år och äldre vilket är en ökning med 41%. Ökningen beräknas bli drygt 100 personer fler i 2007 års beräkning än i 2004 års. Förvaltningen har därför bedömt att äldreboendeplanen bör revideras och att det ökande antalet äldre i Farsta med förväntat ökat vårdbehov beaktas i stadens övergripande äldreboendeplan.

Det förändrade antalet äldre-äldre beror till stor del på att det inom Stiftelsen Stora Sköndals område byggts ett seniorboende och de flesta som flyttat in har redan nu ett stort omsorgsbehov vilket också visat sig i den ökade kostnaden för äldreomsorgen i Farsta. Ett

seniorboende planeras även i Hökarängen. Dessa projekt var inte kända när äldreboendeplanen 2006 togs fram. Därtill kommer att de flesta av de boende på Farsta hotellhem blir 65 år inom de närmaste åren.

Revidering av antalet platser har skett sedan äldreboendeplanen 2006.

Antal platser i äldreboende i äldreboendeplanen 2006

Äldreboendeenhet	Antal platser	Äldreboendeenhet	Antal platser
Farsta sjukhem	166	Edö gruppboende, ålderdomshem	88
Postiljonen	96	Edö servicehus	159
Ängsö	13	Veckobo	11

Förvaltningen har avtal med Stiftelsen Stora Sköndal om 100 platser sjukhemsboende. Edö äldreboende innehåller bl.a. 159 lägenheter för servicehusboende. Lägenheterna är inte fullvärdiga och innehåller ett 60-tal ettor som är svåra att hyra ut.

Antal platser i äldreboende 2007

Äldreboendeenhet	Antal platser	Äldreboendeenhet	Antal platser
Farsta sjukhem	160	Edö gruppboende, ålderdomshem	88
Postiljonen	96	Edö servicehus	150
Ängsö	13	Veckobo	11

Platsantalet har minskat på Farsta sjukhem beroende på stadsdelsnämndens beslut om att avveckla dubbelrummen efter Länsstyrelsens påpekande. Ytterligare 14 platser i dubbelrum på Farsta sjukhem måste avvecklas innan stadsdelsnämndens beslut och Länsstyrelsens krav är verkställda.

Under 2006 påbörjades en planering för en total ombyggnad av Farsta sjukhem. Efter förprojektering och kostnadsberäkning bedömdes detta bli alltför kostsamt. Förvaltningen planerar därför tillsammans med staden och fastighetsbolaget Micasa att bygga om ett av de två husen på Farsta sjukhem till ett modernt vård- och omsorgsboende med 90-96 platser med somatisk inriktning. Förvaltningen kommer att uppta diskussioner om att efter den första ombyggnaden återlämna den icke ombyggda huskroppen till Micasa. Förutsättningen är att byggnaden upplåts till ett företag som bedriver äldreomsorg.

För att möta omvårdnadsbehovet för det ökade antalet 90 år och äldre planeras att de kvarvarande 26 platserna ålderdomshemboende på Postiljonen omvandlas till gruppboende. Personer som lever mer än 90 år har en högre tendens att utveckla demens än de yngre och därför förväntas efterfrågan på gruppboende öka. Den efterfrågan på ålderdomshemsboende som finns kan mötas med det boende som finns på Edö äldreboende, ålderdomshem och servicehus.

Edö äldreboende, gruppboendeenheterna, bedöms av Länsstyrelsen vara för stora med sina 12-13 boende per enhet. En planering pågår för att dela samtliga gruppboendeenheter med att sätta upp det dörrparti som tidigare tagits bort.

Det är en lång planeringsperiod och behovet av särskilt boende kan förändras och behöva ses över. Om efterfrågan av heldygnsomsorg ökar kan B-huset på Edö omvandlas och användas till vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg.

Förvaltningen planerar att även i fortsättningen köpa platser av privata vård- och omsorgsboenden till exempel Stiftelsen Stora Sköndal och andra utförare utifrån den äldres önskemål och med inriktning på valfrihet.

Förvaltningen föreslår att stadsdelens samtliga äldreboenden benämns vård- och omsorgsboenden för att svara upp mot benämningen i stadens äldreomsorgsplan för 2006-2010.

Detta innebär följande förändring:

Enhet	Ny benämning
Edö äldreboende, gruppboende	Edö vård- och omsorgsboende (med demensinriktning)
Edö äldreboende, ålderdomshem	Edö vård- och omsorgsboende (med somatisk inriktning)
Edö äldreboende, servicehus	Edö vård- och omsorgsboende, (med hemtjänst)
Farsta sjukhem, avd 1, 2, 4 och 5	Farsta vård- och omsorgsboende (med somatisk inriktning)
Farsta sjukhem avd 3 och 6	Farsta vård- och omsorgsboende (med demensinriktning)
Postiljonens äldreboende, gruppboende	Postiljonens vård- och omsorgsboende (med demensinriktning)
Postiljonens äldreboende, ålderdomshem	Postiljonens vård och omsorgsboende (med somatisk inriktning)
Ängsö gruppboende	Ängsö vård- och omsorgsboende (med demensinriktning)
Veckobo gruppboende	Veckobo vård- och omsorgsboende (med demensinriktning)